

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SAMLINGER

TIL

JYDSK HISTORIE OG TOPOGRAFI

UDGIVNE AF

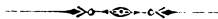
DET JYDSKE HISTORISK-TOPOGRAFISKE SELSKAB.

3. RÆKKE. II. BIND.

REDIGERET AF

CHR. VILLADS CHRISTENSEN,

SELSKABETS SEKRETÆR.

KØBENHAVN.

I KOMMISSION HOS TILLGES BOGHANDEL.

TRYKT HOS NIELSEN & LYDICHE

1899—1900.

Randers Bys Indhegning i Slutningen af det 17de Aarhundrede.

Af

Stiftamtmand Stemann.

Efterfølgende Syn fra 1687 og 1692 over Randers Bys Indhegning er en ganske karakteristisk Fortsættelse af Synene fra 1587 og 1598¹⁾. Man faar et temmelig tydeligt Indtryk af, hvor hæmmende Comsumptionens Tilsyn maa have været for Handel og Vandel og for Borgernes daglige Bedrift i det Hele taget. Synsmændene anke atter og atter over, at der er Havelaager og Baglaager ud til Fjorden, hvor Knobskibe og Baade kunne lægge til Nat og Dag, og at der igjennem »Rosengaard«²⁾ findes fri Ind- og Udgang Nat og Dag. Grønborgport³⁾, som Anders Sørensen Bay⁴⁾ eier, er dem meget mistænkelig; han har selv Nøglen til Porten og man »kank iche wide, huorledis der med omgaaesz.« Anders Sørensen Bay

1) Se foran S. 203 ff. med det dertil hørende Kort.

2) Et endnu eksisterende lille Stræde fra Vestergrave til Vandet.

3) Porten til den Syd for Vestergrave liggende Grønborgeng.

4) Havde Krambod og drev Kornhandel. Kæmner 1690. Vinprøver 1692. Overkjøbmand 1694. Overformynder fra 1695—1698. Gift med Maren Andersdatter Carlsen. Døde 3. Novbr. 1730. Disse og efterfølgende personalhistoriske Oplysninger er tagne efter Stadfeldts »Beskrivelse over Randers Kjøbsted« og N. H. Bays »Randers ældre Kjøbmands-Liglaugs Historie.«

finder det endog fornødent herimod at forsikre, at hans Port ikke blev »widere oplugt end som wed St. Hansdags Tider, naar hand sit Høe lod førre ind.«

At Consumptionsforvalterne ikke synes at tage deres Forretning let, ses af, at de ikke blot lade undersøge, om der er Baglaager, men ogsaa nærmere lade optage Syn over den Forbindelse, der ad disse Laager er videre indadtil igjennem Gaardsrum og Huse som f. Ex. ved Hospitalet, hvor der ankes over, at der til med er og en Indgang fra Hospitals-Gaarden og ind udj førrige Hospitalsforstander Anders Mogensens¹⁾ Gaard, som ligger her inde udj Byen, och er end yder mehre en Gjennemgang wd af Hospitalsgaarden og igjennem Hospitals Brøgersszisz og ind udj bemeldte Anders Mogensens Gaard.«

Især i det første Syn af 1687 bruges adskillige stærke Udtryk fra Consumptionens Side, f. Ex. tales om »uforskammet Luchelse,« at Muren er ganske nedfalden og Gjerder og Plankværk ere »udøgtige« eller »forfulete«. I 1687 lade Borgmester og Raad 14 Dage efter Consumptionens Syn optage et nyt, hvoraf fremgaar, dels at Tilstanden dog ikke har været saa slet som af Consumptionen paastaet (Plankeværket kaldes kun »halvgammelt« og »noget brøstfeldigt«) dels at enkelte Mangler nu ere afhjulpne. I 1692 er Consumptionsforvalterne lige saa nøieseende og næsten lige saa utilfredse med Indhegningen som 5 Aar tidligere (»Indhegningen ganske slet«), og de synes ikke at finde, at Indhegningsforholdene i en nævneværdig Grad have forbedret sig. Denne Gang protesterer Borgmester og Raad imidlertid ligefrem imod Consumptionens Syn og erklære, »at Randers By er saa wel indheignit og indlugt som nogen Kiøbsted i Danmarch undtagen Festninger, saa wj icke wed i nogen Maader, at der paa fattisz,

¹⁾ Anders Mogensens Grave var Hospitalsforstander 1682 og 1686
Han døde enten sidst i Aar 1688 eller først i det følgende Aar.

saa som den med Wand, Muratz og Andet er megit wel gandsche omkring forsiunit.« En Fæstning er det altsaa givet, at Byen ikke længere er, og det, man ved det første Syn 1687 erfarer om Byens tidligere Fæstningswerker godtgjør ogsaa dette tilstrækkeligt. Vel existere Gravene endnu, og der omtales flere Steder Vand og Morads i Forbindelse med dem, men Consumptionsforvalterne forsikre idetmindste, at Gravene ikke kunde forhindre, at der »om Vinter Dage megen Under-slæb med Consumptionen kunde begaaesz.« Selv om Consumptionsforvalterne maaske have overdrevet meget i deres Beretning om Murens Tilstand og dens Evne til at hindre Consumptionsunderslæb, saa er der dog ingen Tvivl om, at Muren ingen Betydning kunde have længere i Tilfælde af Krig. Fremfor alt gjælder dette om Tilstanden ved Portene, som efter Beskrivelsen maa have været ret idyllisk. Ved Østerport ligger der en Have, gjennem hvilken »Mand lettelig kand ind riide«, ved den vestre Side af Nørreport »digt ind i Nørrebrou« har Anne Michelsdatter en Faaresti, og syd for Vesterport er Byen »saa oben vd til den vilde March, at Mand der lettelig kand ind kiøre og ride.«

Randers Bys Tingbog 1687—1688.

Mandagen den 6. Juny 1687.

Vel fornehme Thommas Pederszen Karmarch¹⁾ Consumptionsforvalter her udj Randers loed læssze og paaschrifve en schriftlig vnderschrefne Siuns Attest, huilchen liuder saaleedes:

Aar 1687 den 17. Februarij varre vj vnderschrefne Borgere udj Randers tillige med Hans Kongelige Mayestæts Bye-

¹⁾ Blev Raadmand 10. September 1687, døde den 10. Mai 1711 59 Aar gammel.

fouget efter Consumptionsforvalter Sigr. Thommas Karmarch hans nødvendig Begiering omkring ved Randers Bye paa adschellige Stedder der den slette Luchelsze og Indhegning at siune og besee, och daa befandtis den som følger.

1. Vden Østerport ved den norder Side Portten fandtis en Hauge, som Johanne Nielsdaatter hafde i Fæste. Om samme Haufue er Planchværchet og Gierdet gandsche neder. saa mand lettelig kand ind riide og stige ofuer den nedfaldene Muur, huor inden for er thuinde Baglogger. en til Jens Guldsmedtz¹⁾ og en til Anne Mollerupis, som paa slig Maader meget kand indbringes, Consumptionen til Schaade i dens Indkomst.

2. Derfra og hen til Nørreport findes mange Stætter ofuer ind til Byen til hoesz boendes Gaarder og Stuer op ad Bachet der til. Mueren, Gierdet og Planchværchet er vdøchtig, sønderlig Jens Diderichsens og Christen Pustmagers Luchelser, saa der ofuer i Consumptions Erlegelse kand meget indsniges. Paa lige Maader findes en Hauge vd paa Byens Jord, Niels Boedts hafver i Fæste, der paa er en Baglogge vd fra hans Gaard til Haugen, og er samme Hauge med et vdørtig Gierde indhegnit.

3. Ved den vester Side af Nørreport, digt ind til Nørrebrou, som Anne Michelsdaatters Faarestie er, findes et vfor-schammet Luchelsze, effter som Muren er gandsche nedfalden og der ind i Byen kand meget Korren og andet indsniges Consumptionen til Schaade.

4. Michel Michelszens Vaaning, som Jens Anchersen²⁾ tilhører, er ogsaa Muhren og saa Luchelszet gandsche forful-

¹⁾ Ifølge Resen har det nuværende Helenestræde, tæt udenfor hvilket den Gang Østerport laae, Jens Guldsmeds Gyde.

²⁾ Drev Kornhandel, Skibsfart, Bryggeri, Brændevinshandel og Avlsbrug.

let og nedfalden, at enhuer der lettelig kand ofuer stige og i Consumptionssindkomst giørre stoer Afbrech.

5. Ved Jens Juels Eiendom er en Baglogge og en Stætte, saa Murren er gandsche nedder der og omkring paa Volden rundt til Vesterport, der er og den største Deel af Planchværchet fra Christen Reebslaars Hafue, som er en Baglogge paa og en Stie op til, saa vel som en stoer Deel af Gierderne vdøchtig, och paa huer Hafue, Anders Christensens vndtaggen, er den Logger paa ind til Byen.

6. Igiennem Hospitalsgaarden ved den vester Side, vd til Blegdammen og den norder Siide ind i Gaarden, er Hospitals Haugierdet neder og forfullet og staar saa oben vd til den vilde March, at mand der lettelig kand ind kiøre og riide med huad dj vil, og saae vj en Stie igiennem samme Hauge.

7. Ved den synder Side ind til den Haufue, som Peder Knudsen¹⁾ tilhører og en Dør er ind paa en Gaade kaldes Vestergrafue, findes et Trind ofuer samt findes Gierdet neder. Ved den Hauge ved Grønberigg og i den Hauge vd til Engen er en Gang lige indtil den Vaaning, Sørren Lauridsen iboer.

8. Omkring ved Roszensgaard staar gandsche obent, synderligt ved Anders Mammons, saa vel som findes der ved til Vandet mange Baglogger, og der kand meget for Consumptionen indbringes, helst som den Strede Rosensgaard kaldet staar oben udj den sønder Ende ved Vandet.

9. Der findes fra Hans Jespersens Bagloge og øster paa adschellige Baglogger saa som Lauridtz Munchis, Inger Vættis, Frandtz Hanschemagers samt Hans Grønberigs, som alle vd til Vandet staar oben og kand der meget Consumptionen frie indsniges.

10. Derfraa og langs hen til Slotzhaugen findes ogsaa en Hob Baglogger og Udganger thil Vandet ad nembliq: Mette

1) Var Medlem af Randers Kjøbmands-Liglaug.

Stærs, Rasmus Hanssen Baggers, Rasmus Lolliches, Madts Snogs med flere, der findes, saa vel som trende øde Jordzmoner, som staar ald oben fra Vandet ind ad Byen, huor adschelligt kand indbringes Consumptionen til stoer Forkortning.

At saaleedes af os Vnderschrefne er siunet og seet og sig saaleedes befindes testerer vj Vndersehrefne vnder vorris Hænder og er gestendig, huor behøfuis, som vj og for et fuld Siun vil afhiemble. Actum Randers die et [loco] vt supra. Stoed vnder.

Niels Pedersen Suahne¹⁾, Peder Søfrensen Rafn²⁾.
propria manu. Egen Haand.

Iens Nielsen, Mortten Pedersen, E. Nielsen,
propria manu. propria manu. Egen Haand.

Christen Lauridzen, Niels Nielsen Hanssen,
Egen Haand. Egen Haand.

Ifuer Nielsen Rodschoff³⁾, Erich Kruse,
Egen Haand. Egen Haand.

Mortten Nielsen Hvadts, Thøgger Jachobsen Møller.
Egen Haand.

Olluf Pedersen,
Egen Haand.

S. R. S. T.

Som samme Siun saaleedes til Indhold formelte og blef leest og paaschrefuen.

Mandagen den 20. Juny 1687.

Thøger Jachobszen Borger i Randers idag i Dommer Sted, Jørgen Madtzen, Byschrifuer, og Erich Nielszen Krusze, Guldsmed, Borger og Thinghørrer ibidem.

¹⁾ Raadmand 1693.

²⁾ Havde Bryggeri, Brændevinshandel, Skibspart og Avlsbrug.

³⁾ Kjøbmand, Brygger og Brændevinsbrænder.

Otte Mænd.

Jens Diderichszen, Schomager, Niels Søffrenszen, Klein-
smed, Michel Michelszen, Jens Nielszen Brenduin, Schomager,
Christen Lasszen, Snedicher, Anders Jenszen, Søfren Nielszen,
Smed, Niels Jachobszen Prim.

Borgmester og Raad j Siunsvinde forhuerffuit aff Niels
Pederszen Luschrædder Borger her ibidem.¹⁾

For Retten frembstoede thuende Kaldtzperszonner Lauridtz
Pederszen og Jens Jeszperszen, begge Byens Thiener, som af-
liemblit ved Æd med oprachte Fingere effter Louen, at de
idag 3 wgger louligen hafde hid i Rette stefnit Sr Thomas
Pederszen Karmarch Consumptionsforualter her udj Randers for
Sion til Randers Bye, Siønsmændtz Udneffning ottende Dagen
der effter og for at wære ofuerværende paa Siønit Thorsz-
dagen dereffter og dit neste Mandag her til Tingit at affhiemble,
og talte de med hannem self. Iligemaader stefnit Jens Nielszen
Kongelig Mayestæts Byfougit, Niels Pederszen Suane, Peder
Søfrenszen Rauffn, Morten Pederszen Hengj, Christen Nielszen,
Christen Lauridtzzen, Schræder, Niels Nielszen Bendtzen, Ifuer
Nielszen Raadschou, Erich Nielszen Krusze, Morten Nielsen,
Hans Thøger Jachobszen, Olluff Pederszen, Guldsmed, Søfren
Rasmusszen Tustrup, om de dertil vil hafue nogit dertil at
suare, og talte en Paart med dennem self og en Paart med
deris Folch. Noch samme Dag steffnit efterschrefne Siønsmænd
nemblig Thomas Rasmusszen Kragballe, Jørgen Peiterszen,
Farffuer,²⁾ Niels Nielszen Bay,³⁾ Jens Christenszen, Søren Ras-
musszen, Niels Lauridtzzen, Schomager, Morten Lasszen, Schred-
der, Christen Asszentofft, Peder Vogenszen, Christen Bartolo-
meyszen, Pottemager, Jens Madtzen, Guldsmed, Cort Reinholt,
Schoemager, Mathis Clauszen, Hanschemager, Michel Madtzen:

1) Prokurator. var fattig.

2) Tillige Kjøbmand, Brygger, Brændevinsbrænder.

3) Kjøbmand og Skibsreder.

Smed, Rasmus Hanszen, Hanschemager, Peder Poelszen, Peder Madtzen, Thindstøbber, Borgere ibidem for Siønsz Udneffning idag fiorten Dage sist afuigte og for at wære paa Aastederne at siøne Thorszdagen dereffter, og at affhiemble ottende Dagen dereffter, alle fornævnte Personer til deris Hus og Bopeel og thalte en Paart med dennem selff og en Paart med deris Folch. Hernæst udj Rette lagde bemelte Niels Pederszen Luschræder it schriftlig Siøn lyder saaledis. Anno 1687 den 9. Juny vaar vj wnderschrefne Thomas Rasmuszen Kragballe, Jørgen Peiterszen, Niels Nielszen Bay, Jens Christenszen, Søfren Rasmuszen, Niels Lauridtzen, Schoemager, Morten Lasszen, Schræder Christen Asszentofft, Peder Vogenszen, Christen Bartolomeyszen, Jens Madtzen, Guldsmed, Cori Schomager, Mathis Clauszen, Michel Smed, Rasmus Hanszen Hanschemager, Peder Poelszen, Peder Thindstøbber, Borgere her ibidem, at siøne og efftersee, huorledis Randers By var indhegnit og indlugt, efftersom wij dertil den 6. Junij sistaffuigte var opneffnet aff Bytingit, og daa befantis som effter følger, og bleff os aff Borgemester og Raad forreuiist tillige med Consumptionsforvalter.

1. Wden Østerport wed den norder Side findis j Hauge, som Johanne Nielszdaatter tilforne hafuer haft i Feste og nu Consumptionsforualter Thomas Karmarch i Brug hafuer aff Borgemester og Raad, og findis fra Østerport til Logen paa samme Hauge Planchuerchit nogit brøstfeldig og vil forbedres, og siden fra Logen er ny Planchuerch til Wandit opsat i samme Hauge. Inden Voldens Mur befantis thuende Loger paa Jens Guldsmeds Hus, den eene var tilspeggerit, og den anden en liden Vindueloge med tre Jerenstenger i Krysz. Nest wed inden samme Muur befandtis et ny Udhus, som Niels Lauridtzen Schoemager hafuer ladit nyligen opbygge, Wegerne paa samme Hus til Haugen var staufrit og nogle wklin med Lier wndtagen paa samme Hus war en Weg, som var en Dør forslagen med Søm, som hand hafde samme Huol til at tage Kalch, Lier og Stafuer udaff til Bygningens Fornødenhed. Nest

ved befandt is en Loge paa Anne Mollerupis Udhus til j liden Hauge. Uden for findis forsuarlig Giersel og Muur. Fra samme Hauge og langs hen til Jørgen Madtzens Hauge findis Vand og Moradtz og indenfor gamle Gierder, huor ingen enten gaaendis eller ridendis kand ofuerkomme. Findis wed Jørgen Madtzens paa Muren for hans Hauge tuende Huller, dit eene findis nogendedis med Giersel og Stafuer forsiønit, dit andit befantis med nogle gamle Fiel forslagit, som med en Fod blef opstøt af Consumptionsforualteren Thomas Karmarch.

3. ¹⁾ For Niels Bodtzis Gaard ofuen for hans Hauge befantis Planchuerchit forsuarlig med en Loge og en Laas samt med Speger tilspegerit. Nest wed Christen Pustmager saauel Jens Diderichszen befindis halff gammel Planchuerch, dog ofuen paa forsiønit med Thorn og Legter langs hen uden Planchuerchit til Nørreport.

4. Ved den vester Side aff Nørreport, som Anne Michelsdatter boer, er it ny Planchuerch opsat, Saauel for Michel Michelsens Waaning, som Jens Anchersen tilhørrer, er paa lige Maader vel forsiønit, og findis der uden for j gammel Theil Muur.

5. Ved Jens Juels befantis en Wdgang til hans Barche Kar, saauel og en Loge til j liden Hauge, og udenfor befindis Gierde, og siden Brenchet ned til Grauffuen, saa ingen der kand ofuer komme for Vand og Moradtz.

6. Fra Christen Rebslaars og langs hen ad Volden til Nørreport (sic!) befandt is adtschillige Planchevercher høye og korte, som var gammel og nye ofuen omkring Haugerne, saauel med Thorengierde vel forsiønit.

¹⁾ 2 findes ikke.

Randers Bys Tingbog 1691—1693.

Mandagen den 2. Maj 1692.

Sambtlig Consumptionsforvalterne j Vinde. — Fuldmichtig Søffren Jørgensen.

Forschreffne Søffren Jørgensen for Retten fremstillede tuinde Kaldzpersohner Christen Rasmusen Markmand og Christen Erichsen Wagt her ibidem, som afhieblede wed Eed med opragte Finger effter Louen, at de idag otte Dage louligen steffnit og Warsell gaf welwise Borgemester og Rod her i Randers for att møde hid til Randers Byting til idag for Siøns Afhiebling Byensz Indheigning angaaende, om de dertil wilde hafue Nogit at suahre. Dernest for Retten fremkom Nielsz Pederszen Lueschræder og oplæste j schriftlig Siøn formelt saaledisz. Anno 1692 dend 2. Maj ware wj underschrewnne Borgere her udj Randers effter att wj sidst afwigte den 25. Aprill war aff Hans Kongelige Mayestæts Hr. Byfogitt Sr Jens Nielsen paa Randers Byting opneffnit til at siøne og besigtige Randers Byes Indhegning effter derom samtlig Consumptions Forpachterne derris Begiering, og hafr wj da idag dend 2. Maj Randersz Byes Indheignelsze effterseett og siunit, som er befunden saaledis som effter følger. Først befandtisz j Hauge wden for Østerport paa den wester Side, som Christen Thommesen og Thommas Karmarch udj Leie hafuer, Randers Bye tilhørende, Planchwerchit paa dend østere Ende saa Mellemgierdit paa den wester Ende gandsche megit brøstfeldig som Gierdet i Synderlighed af alle Folck wdden ringe Møye kand offuerstiges, og nest øster Port wed samme Hauge kand alle og enhuer machelig indkomme og offuerstige wed Siden af Porten og gaae ind i Byen; nest wed all wester wde da hafuer først Jens Guldsmed en Bagloge, som er slagit j Støche Bred wden forre, som jettelig kand fraszlaaesz og igien tilspegrisz. Anne Mollerupis der nest wed hafuer en liden Stribel Jord til Hauge bag hinders Laadehuus, huor hun og hafr een Bagloge til

samme Stribel Jord; Gierszelen og Indluchelszen befindis saaledisz, som dett iche burde at være. Ved Jørgen Madzens Hauge wd til Wolden og den efter falden Graffue er stort Hull paa Muhren og gandsche slet Gierszell i dette samme Steds. Her nest for Jørgen Madzens Gaardzrumb er og j stort Huel paa Muhren, huor forneden er nogle Fiell heell corte slagen og naaer iche til det offuerste inden i Murren, tilmed war thuinde aff samme Fiell gandsche løssze, som kunde wdtagisz wden nogen Brechelsze. Paa dend øster Side aff Olluf Pederszens Hauge nest bemelte Jørgen Madzens befandtisz aff Olluff Pederszens Planchewerch stoer thuinde Fur Dieller Bred wden for Muhren og den eene Brede slett løsz, og machelig der kunde indgaae, huem som wilde. Wdj Thøger Jachobszens Hauge wd till Wolden er en Bagloge, og Gierszelit om samme hans Haufge er gandsche brøstfeldig, og for offuen paa den wester Side fandtis en Stætte offuer udj Haugen, og wed samme Stætte er Offuerstigelsze udj Casten Murmandz Gaardt Rumb. Jens Dirichsens Planchewerch for hans Gaard dernest wed wdtill samme Wold er gandsche laut og eendeel der af megit brøstfeldig, og nogle Fiell løssze i det lidet halfue Tag Huus, som kunde skydisz til Side, og nest og til Nørreport er og samme hans Planchwerch brøstfeldig. Westen for Nørreport hafuer Jens Anchersen en Bagloge wd til dend Hauge, som hand hafuer udj Leye aff Byen. Nest wed hafuer Jens Juel Schoemager og j Bagloge wd til Wolden. Planchwerchit det er og heell megit brøstfeldig, og forneden udj hans Hauge findis en Stætte offuer fra Jens Windtmøllsz¹⁾ Thofft og der ind i samme hansz Hauge. Paa Christen Reebslaarsz Stald Huusz wd til Wolden og Haugen er en Bagloge paa det eene, og imellomb dett andit Huus nest wed gandsche slett Indheigning, saauell findis en og j Haugloge westen for

1) Jens Pedersen Windtmøller drev Krambodhandel, Skibsfart, Bryggeri, Brændevinsbrænderi og havde nogen Avling.

samme Huus wd till fra bemelte Christen Reebslaarsz Wd-
 husze paa Wolden og ned til den Hauge som Hr. Hans Ør-
 sted¹⁾ til Leye aft Byen hafuer. Alle Randers Byē tilhørende
 findisz gandsche slett og laut Planchwerch og mangededs oben
 og førneden langs med Graffuen findisz gandsche slett och saa
 gott som ingen Luchelsze, huor wdoffuer om Vinterdage megen
 Wnderszeb wed Consumptionen kand begaaesz. Nest wed
 Hr. Hans Ørstedz Hauge paa Wolden paa den westere Side
 hafr Jens Brendwinsz Enche en Hauge, Byen og tilhørende, disz
 Indluchelsze for offuen wd til Gaaden duer intet og er øde.
 Imellem Hoszpitaalsgaarden og huide Møllsz Gaardsrumb, saa-
 uit Mølbechen strecher sig, saa er gandsche ringe og heel laugt
 Planchewerch, og eendeel der af er oben og iche tillugt, saa
 Alle og Enhuer kand haffue fri Indgang wden fra Byen offuer
 Mølbechen og ind udj Møelgaarden og Hoszpitalsz Gaarden
 Dag og Natt. Der for uden er en Loge fra Hoszpitalsz Gaar-
 den og indtil Møll Bechen wed Blegdammen, till med er og
 en Indgang fra Hoszpitalsz Gaarden og ind udj forrige Hospi-
 talsforstander Anders Mogensens Gaard, som liger her inde
 udj Byen, och end yder mehre en Gjennemgang wd af Ho-
 szpitalsgaarden og igiennem Hoszpitalsz Brøgerszis og ind udj
 bemelte Anders Mogensens Gaard. Paa de wester Graffue udj
 Hans Jespersen Vissenterers Hauge her ud til Gaarden staar
 ingen Bøgning, er en Haugloge for nedden udj Haugen, wdtil
 Engen er en Bagloge, og Indluchelszen gandsche slett. Til med
 er og imellom hannom og Hans Snedicher it langt Støche
 Mellemgierde, som Hansz Jespersen bør at luche, gandsche øde,
 huor med som og for den Durchgang af Baglogen wd til En-
 gen og Forlogen wd til Gaarden og Hengangene offuer Mellom-
 gierdet til Hans Snedicher kand megit ind og wdsnigesz, sær-
 dehlisz om Winter Dagen. Grønneborgport wd til Engen, som

¹⁾ Hans Sørensen Ørsted var Kapellan ved St. Mortens Kirke i
 Randers 1671—1697.

Anders Søffrenszen Bay eier og tilhører og self hafuer Nøglen til kand iche wides, hurledisz der med omgaaesz. De Boer nest wed samme Grønneborrigportis Indkjørsszel, som tilhører Weledle Karen Madzdaatter, Borgemester Søfren Anderssen og Anders Christenszen Raadmand, Indheigningen nest wed bemelte Grønneborrig Port paa den øster Side er heel gandsche slett och duer aldehlisz intet, saa de, som samme Voninger beboer, kand der offuer træde wd og ind, naar dett dennom siunis aarlig og sildig. Christen Poffuelszens¹⁾ Mellomgierde nest hosz samme Hauge findisz og saa brøstfeldig og Jost Simonszens Gierde for nedentil Engen og saa brøstfeldig. Den Hafue, som Jørgen Kobbensmed hafuer i Leye af Jens Anderssen Kragballe,²⁾ imellom Jens Bays Eiendomb og Elssze Anchersdaatter, Gierdit for nedentil Engen er gandsche brøstfeldig, og Mellomgierderne wil end og hielpis og findisz wd til Gaarden een Port med een Loge paa. Elssze Anchersdaatters Hauge, er og Gierdet for nedentil lige saa brøstfeldig. Peder Woris Planchwerch er og for nedentil Haugen brøstfeldig. Thommes Kragballisz ligesaa og Mellomgierderne ogsaa. Hr. Hans Ollufsens³⁾ Hauge nest wed, og saa wd til Engen, er Gierdit gandsche brøstfeldig, og er een Indgang med en Loge paa Haufgen indtil Gaaden. Fra bemelte Hr. Hans Ollufsens Hauge, og neder til Jens Gramsz Huus i Roesensgaard ere Gierderne for nedentil Engen saauel som Mellomgierderne gandsche brøstfeldig, saa af alle de Hauger af den eene og i dend anden er fri Offuergang. Haufloger eller Bagloger wd til Fior-den, som der til kand liges Knobschibe og Baader Natt og Dag, och Port paa samme Gaard wd til Gaden, som fandtis ingen Luchelsze foran, wden en satt der fore, och fri Offuergang fandtisz, som meldt er, samme Haugers Mellomgierder.

1) Kornhandler, Brygger, Brændevinsbrænder, Skibsreder.

2) Havde Krambod, Bryggeri, Brændevinsbrænderi og Avlsbrug.

3) Sognepræst ved Slotskirken.

Roesensgaard der til kand og legisz Knobschibe og Baade, er ny indheignit, og findisz der igiennom Gaarden frj Ind og Wd-gang til Wandit Nat og Dag. Lauridtz Bødicher hafuer og j Bagloge wd til Fjorden, som og tilligis kand baade med Knob-schibe og Baade. Magister Peder Carstensen¹⁾ en Bagloge paa sit Laadehuus med en Gang wd paa Wandit, som og kand legis Schib og Baade til. Søffren Langs Hauge wd til Fiorden Planchwerchit heell brøstfeldig, og nogle Plancher stod oben. Hendrich Garber hafr og j Bagloge fra hans Gaard wd til Fiorden, iligemaade med Knobschibe og Baade kand tilligesz, och Ib Mammons Gaardz Rumb wd til Fiorden er gandsche oben og paa samme Maade kand tilliges. Fra dett Huus, Hans Iespersen Vissiterer iboede og Iens Bay nu tilhørrer, og til sahlig Madtz Søffrensz Snogs Huusz, som Hans Jeszpersen nu iboer og tilhørrer, findisz Bagloger wd til Wandit fra huert Huus lige paa ermelte Maade. Fra ermelte Hans Ieszpersens nu iboende Woning og langs Fiorden hen til Andersz Poffuel-szen Baysz Hauge findisz aldehlisz ingen Indheigning eller Lu-chelsze. Att faaledisz i Sandhed er som forskrefvit staar, og aff osz saaledisz att were siunit testerer vi med worisz egene Hænder og widre wed Siælsz Eed er gestendig. Actum Ran-ders ut supra. Nielsz Pederszen Lueschreder, Søfren Rasmus Perch, Morten Lassen Lemb, Madtz Søffrensz Schoemager, Peder Knudsen, Nielsz Jachobszen Prim, Mathias Hanssen, Søfren Søffrensz.

Saa effter at forskrevne Siøn liudelig for Retten war op-leest, fremstod fornævnte Niels Pedersen Lueschreder, Peder Knudzen Søffrensz Schipper, Mathias Hansen, Madz Søffren-szen, Morten Lassen og Søfren Rasmusen Perch som bekiende og tilstod, at dj hafde siunit og saaledisz forefandtisz, som fornævnte derris schriftlige Siøn omformelte, huilchit dj widre

¹⁾ Peder Carstensen Sehuus, Rektor ved Latinskolen i Randers 1682, døde 1704.

wille were gestendig, huor fornøden giørisz. Och war Søfren Jørgensen der effter paa samtlig Consumptionsforvalterne deris Wegne Tingswinde begierendisz. Her til og imod at suare fremlagde welwisze Borgemester og Raadz Fuldmchtig Frandz Handschemager her ibidem it derris schrifttelig Indleeg formelte saaledisz: Kongelig Mayestæts Byfogit Sr Iens Nielssen thil thienestlig Suar imod fornævnte Siøn meldisz, at Randers Bye er saa wel indheignit og indlugt som nogen Kiøbsted i Danmarch undtagen Festninger, saa wj iche wed i nogen Maader, at der paa fattisz, saa som den med Wand, Muratz og Andet er megit wel gandsche omkring forsiunit, huilchit om fornøden giørisz kand beuislig giørisz saa i Sandhed at were. Ey heller kand nogen andit end med Sandhed sige, at naar der enten paa Pordten eller Laaszen paa Porten, Muure eller Plancher nogit kunde manquere |: som kunde schee af Reiszende, der iche om Natter Thide kand saa hadstig indkomme :|, naar der er adwahrit, dett strax er bleffuen forfærdiget. Er der nogen Bagloger osz wbeuist, at Borgerschabet kand hafue Udgang til Wandit til derrisz Huusz Behoff, og de Dannemænd siønis dennom til Skaade for Consumptions Indtrader, kand de lade dem tilslaa. Dette begierisz maa udj derrisz Siønszwinde indførrisz, og osz Gienpart meddeelis. Datum Randers Raadhuus den 2. May 1692.

Stod wnder

Søffren Anderszen
Egen Haand.

Karmark.
Egen Haand.

Endnu imod fornævnte Siøn suarede Anders Søfrensen Bay, saauit Grønborrig Port andgaaer, saa bleff den ey widere oplugt end som wed S^{te}. Hansdags Thider, naar hand sit Høe lod førre ind. At saaledis for Retten passerit er etc.